

Havs- och kustplanering – våren 2017

Nyheter, tips och goda exempel

De tre samordnande länsstyrelserna vill med detta brev informera om länsstyrelsernas arbete med den statliga havsplaneringen, den kommunala planeringen av kust och hav och andra intressanta initiativ med bäring på havs- och kustplanering.

NATIONELLT att tycka till om framtida havsplaner

I början på december presenterade Havs- och vattenmyndigheten (HaV) de första tidiga skisserna till havsplaner för Sveriges tre havsplanområden: Västerhavet, Östersjön och Bottniska viken.

Under januari och februari har man tillsammans med länsstyrelserna genomfört särskilda dialogmöten för att stämma av skisserna med kustkommuner, regionala planeringsorgan, länsstyrelser m fl.

Engagemanget från de som deltog vid mötena var stort även om många nog kände sig ovana vid att havsplanera utsjöområden och att stat och kommun ska planera delar av samma geografiska område. En viss osäkerhet finns också när det gäller hur man ska tolka och tillämpa statens planeringsmål i relation till kommunala mål som inte alltid är identiska.

Syftet med dialogen är att i ett tidigt skede få in synpunkter och förbättringsförslag som HaV kan ta med sig i det fortsatta arbetet med att ta fram de förslag till havsplaner som ska ut på formellt samråd i slutet av 2017.

Foto: Åke Bengtsson

Kustlänsstyrelserna redovisade i mitten av mars muntligt de synpunkter som man samlat på sig så långt. Nu fortsätter granskningsarbetet och den sista april ska kustlänsstyrelserna leverera mer kompletta sammanställningar av egna och inkomna synpunkter.

Vad som lätt förbises är att även inlandskommuner kan ha intressen att bevaka inom den statliga havsplaneringen. Hur kan t.ex. gruvverksamheterna i Kiruna påverkas av ändrade förutsättningar för sjöfarten till Luleå?

> [Om havsplaneringsprocessen](#)

Miljökonsekvensbeskrivningarna till havsplaneutkastet finns ute

HaV har tagit fram miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) till varje havsplaneutkast. De beskriver de effekter som planerna har på människor och miljö.

Planerna bidrar till en förbättring av de flesta miljöfaktorer, men det krävs att andra åtgärdsprogram genomförs om de stora miljöproblem, som vi trots allt har, ska kunna lösas. Till det kommande samrådet ska MKB:erna utökas med avsnitt om effekter på ekonomi och sociala värden.

– Vi ser att planutkastet ger miljönytta, men inte så mycket som vi hoppats på. Därför kommer vi titta närmare på miljöpåverkan i år när vi tar fram nästa förslag till havsplaner, säger Jan Schmidtbauer Crona, utredare på Havs- och vattenmyndigheten.

> [Se konsekvensbeskrivningarna](#)

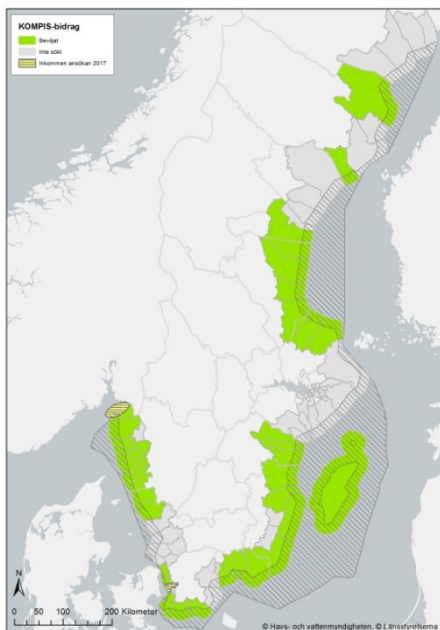
Fler KOMPIS-miljoner kvar att söka för kommunal kust- och havsplanering

Under 2016 betalade länsstyrelserna ut nära 6,3 miljoner kr i [KOMPIS-stöd](#) (kommunal planering i statlig samverkan). Totalt fanns 22 miljoner kr att utnyttja under 2016 och 2017.

Flera projekt som fått bidrag löper över de bägge åren, men det finns fortfarande medel kvar till nya projekt under innevarande år. Bidraget söks hos landets kustlänsstyrelser, så hör med din länsstyrelse om bidragsmöjligheterna.

Tanken är att bidraget ska stimulera och hjälpa kommunerna att komma igång med planeringen av kust och hav kopplat till den statliga havsplaneringen.

Hittills har KOMPIS-bidraget fördelats till 14 projekt som involverar närmare två tredjedelar av landets 65 kustkommuner. Flera av KOMPIS-projekten genomförs i mellankommunal samverkan.

Det har visat sig vara en fördel att lägga upp projektiden över mer än ett kalenderår då tiden för uppstart och avslut ofta är längre än vad man preliminärt tänkt sig. Det är därför positivt att vi fått signaler om att det även kan komma bidragsmedel för 2018, något formellt beslut om detta finns ännu inte. Men som nämnts så finns fortfarande medel kvar för 2017.

Funderar ni på att lämna in en ansökan om ett KOMPIS-projekt? Ta gärna inspiration från vår nationella sammanställning över beviljade KOMPIS-projekt i landet.

> [Nationell sammanställning](#)

Modell och indikatorer för uppföljning av den maritima strategin

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har fått ett regeringsuppdrag som handlar om att ta fram förslag till process och indikatorer för årlig

uppföljning av arbetet med Sveriges maritima strategi.

HaV har tillsammans med andra myndigheter och aktörer tagit fram en rapport där de föreslår sex indikatorer för årlig uppföljning, och där "fysisk planering för land, kust och hav" är en av indikatorerna.

> [Läs mer om uppdraget här](#)

Samordning och möten om grön infrastruktur mellan myndigheter

Nu kan den intresserade följa arbetet med Akvatisk Grön Infrastruktur och ta del av de presentationer som gjorts vid möten och webinarier. HaV har lagt ut materialet på sin webbplats.

> [Läs om Grön Infrastruktur här](#)

BOTTNISKA VIKEN

Kartor för hållbar kust och havsförvaltning

Projektet SeaGIS 2.0 arbeten med gränsöverskridande undervattenskarter håller på att färdigställas. Hela kust- och havsområdet i

Västerbotten och Västernorrland samt Österbotten i Finland kommer att få heltäckande kartor över viktiga HUB-biotoper (Helcom Underwater Biotops) och Natura 2000 naturtyper.

– Kartorna som täcker större delen av Bottniska viken kommer, inom projektet, att användas för att bedöma om naturskyddet är tillräckligt och för att kartlägga viktiga ekosystemtjänster, säger Johnny Berglund, projektledare vid Länsstyrelsen Västerbotten.

SeaGIS 2.0 utgör därför ett pilotområde för ett nordiskt samarbete om biologisk mångfald och ekosystemtjänster som drivs av Naturvårdsverket. Allt kartmaterial kommer att tillgängliggöras via projektets förnyade karttjänst.

– Om allt går bra under vår interna testperiod så kommer karttjänsten att nylanseras under maj 2017, säger Johnny Berglund, projektledare vid Länsstyrelsen Västerbotten.
> [Mer information](#)

Dialogmöten om utkast till havsplan för Bottniska viken

Med början i Piteå den 23 januari och vidare till Härnösand och Gävle genomfördes dialogmöten inom Bottniska vikens havsplaneområde.

> [Radioinslag P4 Gävleborg](#)

Foto: Åke Bengtsson

Det var i huvudsak representanter från kustkommunerna och länsstyrelser som deltog. Tyvärr så var regionorganen inte så väl representerade, vilket delvis kan förklaras av att flera av dem bildats så sent som samma månad. Vi får hoppas att de kan aktiveras i större grad under den kvarvarande processen fram till den sista april då synpunkterna ska sändas in till HaV.

Många synpunkter av olika karaktär har kommit upp, som exempel kan nämnas:

- Det har hittills saknats regelrätta forum för att diskutera denna typ av interkommunal och nationell samverkan i planeringsfrågor.
- Diskussioner kan ha kommit upp i samband med t.ex. vindkraftsetableringar och intressekonflikter med fisket, men detta har hanterats i de enskilda fallen och som regel inte i plansammanhang.
- Det finns kommunala intressen som inte är dokumenterade eller publicerade varför de inte har beaktats i havsplanen. Här behövs akuta insatser.
- De områden som är utpekade som "Allmän användning" i havsplanen öppnar upp för andra intressen än sjöfart och fiske trots att de kan vara avgörande för den "gröna infrastrukturen" mellan riksintressen för naturvård etc. Därför behöver områdenas användning tydligare definieras.

Nytt KOMPIS-projekt med planer på utökad mellankommunal samverkan

Nu har Sundsvalls kommun startat upp sitt KOMPIS-projekt som syftar till att ta fram planeringsunderlag för hur kommunen ska ta hantera alla de intressen som möts i ett område där det händer mycket kring näringsliv, turism och infrastruktur.

> [Havsplanering i Sundsvall](#)

Man avser också att försöka likrikta sitt arbete med det KOMPIS-projekt som genomförs av kustkommuner och regioner i Gävleborgs och Uppsala län, som förlängts under 2017. Detta för att om möjligt bidra till en översiktsplanering av kust och hav där planeringsunderlagen kan användas över kommungränserna.

> [Länsöverskridande projekt kring mellankommunal samverkan](#)

Nordmaling har genomfört sitt KOMPIS-projekt

Kartläggning av intressen och strategier för utveckling av kustzonen och havsområdet i Nordmaling.

Som en del av arbetet har en workshop genomförts tillsammans med företrädare för olika intressen i kust- och havsområdet för att identifiera särskilda kvaliteter, värden och brister, samt diskutera önskingar och mål för den framtida utvecklingen av kust- och havsområdena.

Den samlade kunskapssammanställningen har sedan legat till grund för framtagande av konkreta förslag till mål och strategier som inspel och underlag för kommunens pågående översiktsplanearbete.

> [Slutrapport](#)

I projektkatalogen finns en ruta till höger som heter Befintliga dokument. Klicka på Öppna dokument "Slutrapport eget format".

ÖSTERSJÖN

Stat, kommun och region i dialog om framtida plan för Östersjön

I Östersjön hölls möten i Kristianstad och Linköping för att kommuner, regioner, länsstyrelser med flera

skulle kunna föra en dialog om hur planeringsfrågor i havet ska samordnas.

Mötena lockade sammanlagt cirka 80 deltagare och resulterade i många synpunkter på hur förslaget till havsplan bör förändras när det gäller utformning och funktion. En annan positiv sak med mötena var att det fanns möjligheter att utbyta praktiska erfarenheter med personer som man kanske inte träffar till vardags i havsplaneringssammanhang!

> [Mer information och dokumentation](#)

Natura 2000

Regeringen beslutade den 14 december 2016 att inrätta ett Natura 2000-område baserat på det förslag som länsstyrelserna Kalmar och Gotland lagt fram.

Förslaget som till sist beslutades skiljer sig genom att Södra Midsjöbanken inte kom att omfattas av Natura 2000-området. Södra Midsjöbanken har sedan långt tillbaka pekats ut av Naturvårdsverket som en lokal där naturvärdena anses kunna medge etablering av vindkraft.

Länsstyrelserna arbetar vidare med att gemensamt försöka hitta lämpliga åtgärder för förvaltning av området Södra Midsjöbanken och skydda förutsättningarna för inte bara tumlare, utan även alffåglar. Arbetet kommer att stötts av Coalition Clean Baltic som bjuder in till samtal med de olika inblandade intressenterna.

> [Aktuellt om Natura 2000 i Kalmar län](#)

Avsaltning av havsvatten för dricksvattenframställning i Östersjön:

Öland

På norra Öland invigs ett nytt avsaltningsverk den 22 juni av H.M. Konung Carl XVI Gustaf. Verket är dimensionerat för en produktion om 3 000 kubikmeter per dygn och ska komplettera konventionell vattenframställning. Vattnet hämtas från Östersjön via en ledning cirka 700 meter ut, avsaltas, får en tillsats av mineraler och distribueras därefter via ledningsnätet.

> [Avsaltning av havsvatten på Öland](#)

Gotland

Invigningen av verket i Kvarnåkershamn, på södra Gotland, som skulle ha skett under 2018 beräknas bli fördröjd till tidigast sommaren 2019. Efter färdigställandet beräknas verket kunna försörja 25 000 personer med vatten.

> [Avsaltning av havsvatten på Gotland](#)

Baltic Sea Future Congress

På initiativ av bland annat Stockholms universitet arrangerades den 6-7 mars en kongress på temat Östersjöns framtid.

Kongressen, som invigdes av H.K.H. Kronprinsessan Victoria, riktade sig till olika aktörer inom Östersjöns avrinningsområde: kommuner, intresseorganisationer och regionala företrädare som under två dagar hade möjlighet att ta del av presentationer inom olika sakfrågeområden.

Presentationerna behandlade vitt skilda områden som till exempel metodutveckling inom jordbrukssektorn, psykologin bakom människors oförmåga att agera miljöriktigt och finansieringsmöjligheter av nya projektidéer som gör att Östersjön påverkas i positiv riktning. Kommunal planering och hur den kan påverka Östersjön lyftes även fram ur både inlands- och kustkommunperspektiv.

> [Dokumentationen från dagarna](#)

VÄSTERHAVET

Stat, kommun och region i dialog om framtida plan för Västerhavet

Närmare åttio personer, däribland politiker, planerare, näringslivsutvecklare och miljöstrateger från

kommuner och den regionala nivån, mötte upp när länsstyrelserna inom Västerhavet bjöd in till en gemensam dialogdag den 2 februari. På plats fanns också sakkunniga från länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten (HaV), som inledde med att presentera det tidiga utkastet till havsplan för Västerhavet.

– Den kommunala planeringen måste till för att vi ska få en heltäckande planering av havet, sa Jan Schmidtbauer Crona, utredare på HaV, i sin inledning.

Just kopplingen mellan den statliga havsplaneringen och kommunal och regional nivå stod i centrum under eftermiddagens gruppdiallog. Många såg positivt på att förutsättningarna blir mer tydliga när det gäller nyttjandet av havet. Samtidigt uttrycktes farhågan att den kommande havsplanen låser fast sig till de förhållanden som råder idag. Det är viktigt att kunna vara öppen och flexibel inför ny kunskap som kan förändra förutsättningarna inom exempelvis yrkesfisket, var en synpunkt.

Foto: Misak Nalbandian

Dialogdagen arrangerades gemensamt av länsstyrelserna i Västra Götaland, Halland och Skåne som har uppdraget att hålla i den tidiga avstämningen med kustkommuner och regionala organ inom havsplanområde Västerhavet.

> [Mer information och dokumentation från dialogen](#)

Åtta kommuner samverkar i planeringen av kust och hav

Hur ska kustzonen både kunna bevaras och utvecklas? I södra Bohuslän har åtta kustkommuner, från Uddevalla i norr till Kungsbacka i söder, gått samman i ett projekt för att tillsammans titta på förutsättningarna att planera sina kust- och havsområden.

Det mellankommunala projektet är indelat i fyra arbetsgrupper: struktur, havsanvändning, upplevelser och miljö. I januari i år klickade arbetet igång på allvar genom ett uppstartsmöte. En förstudie som Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) tog fram under 2015 ligger till grund för arbetet.

Projektet pågår 2016-2019 och samordnas och leds av GR. Det finns även en politisk styrgrupp med politiker från deltagande kommuner och GR. Projektet finansieras av GR, Västra Götalandsregionen, Länsstyrelsen i Västra Götaland, Business Region Göteborg, kustkommuner samt KOMPIS-bidrag från Havs- och vattenmyndigheten via länsstyrelserna.

> [Mer information om projektet](#)

Övrigt på gång i Västerhavet

I förra numret av vårt nyhetsbrev om havsplanering kunde du läsa om det mellankommunala samarbetet som pågår i Norra Bohuslän.

I slutet av mars i år planerar de fyra kommunerna, Lysekil, Sotenäs, Strömstad och Tanum, att gå ut på samråd med en blå översiktsplan för Norra Bohuslän.

> [Håll utkik här!](#)

Länsstyrelsen i Västra Götaland har fått in en ansökan om KOMPIS-bidrag för ett norskt-svenskt samarbete. Det är Svinesundskommittén som håller i projektet och vårt första internationella KOMPIS-projekt kan alltså vara på gång!

Varbergs kommun har fått KOMPIS-bidrag för ett projekt som ska förbättra kunskapen om de intressen som finns i kust- och havsområdet och identifiera relevanta planeringsfrågor.

RELATERAT TILL HAVSPLANERING

Beslut i Mark- och miljööverdomstolen

Tre kustbaserade fiskodlingar får tre år på sig att avveckla verksamheten i Ångermanland. Domstolen konstaterar att verksamheterna medför betydande punktutsläpp av näringsämnen, osäkerheterna i miljöpåverkan och ogynnsam lokalisering gör att fiskodling i öppna kassar inte kan tillåtas på de aktuella platserna.

> [Domslut](#)